Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA ŽANA RIŠĀRA DELATŪRA
[*JEAN RICHARD DE LA TOUR*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2025. gada 6. martā [1]

Lieta C-549/23

American Express Europe SA,
American Express Carte France SA,
Visa Europe Ltd,
MasterCard Europe SA,
Autoriteit Consument en Markt,
Koninklijke Luchtvaart Maatschappij NV,
piedaloties
International Card Services BV

(*College van Beroep voor het bedrijfsleven* (Administratīvā sociālekonomisko lietu apelācijas tiesa, Nīderlande) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Maksājumu pakalpojumi iekšējā tirgū – Regula (ES) 2015/751 – Starpbanku komisijas maksas, ko piemēro kartēm piesaistītiem maksājumu darījumiem – Šo komisijas maksu maksimālā robežvērtība – Atlīdzības, ko zīmolu koplietošanas partneris saņem no maksājumu karšu shēmas – Minētās robežvērtības piemērošana šīm atlīdzībām – Tirgotāju apkalpošanas maksas atskaitīšana – Zīmolu koplietošanas partnera sniegto pakalpojumu vērtības atskaitīšana

I. Ievads

1. 2023. gada otrajā pusgadā eurozonā 56 % no maksājumiem, kas nebija maksājumi skaidrā naudā, tika veikti, izmantojot bankas karti, un vidējā summa bija apmēram 40 EUR par darījumu [2].

2. Bankas karšu jomā pastāv konkurence starp diviem ekonomiskajiem modeļiem. Pirmkārt, visvairāk tirgū izmanto četrpusējās maksājumu karšu shēmas [3]. Šajā kārtībā darbojas bankas kartes turētājs (1), kas maksā iemaksu finanšu iestādei (2), kura izdod šo karti (turpmāk tekstā – "izdevējs"), un tirgotājs (3), kuram tiek maksāts ar karti un kurš maksā apkalpošanas maksu

[1] Oriģinālvaloda – franču.

[2] Skat. Eiropas Centrālās bankas (ECB) 2024. gada 25. jūlija paziņojumu presei par maksājumu statistiku 2023. gada otrajā pusgadā; pieejams tīmekļa vietnē https://www.ecb.europa.eu/press/stats/paysec/html/ecb.pis2023_1~10a5662f81.en.html. Skat. arī šā paziņojuma pielikumu.

[3] Skat. Eiropas Revīzijas palātas īpašo ziņojumu 01/2025 *Digitālie maksājumi Eiropas Savienībā: panākts progress, lai tie būtu drošāki, ātrāki un lētāki, kaut arī vēl pastāv trūkumi*; pieejams tīmekļa vietnē https://www.eca.europa.eu/ECAPublications/SR-2025-01/SR-2025-01_FR.pdf, 7. punkts (9. lpp.).

finanšu iestādei (4), kas savukārt sniedz tirgotājam līdzekļus [4], kuri ļauj pieņemt maksājumus ar bankas karti (turpmāk tekstā – "pieņēmējs"). Minēto kārtību papildina tādu maksājuma karšu kā *MasterCard* vai *Visa* shēma, saskaņā ar kuru tiek nodrošināta atlīdzība un darījumu izpilde starp attiecīgajiem izdevējiem un pieņēmējiem, pretī no tiem saņemot komisijas maksu. Lai kompensētu to, ka izdevējs uzņemas lielāku daļu izmaksu un risku (it īpaši attiecībā uz apdrošināšanu un atlīdzībām krāpšanas vai saistību nepildīšanas gadījumā, ja veic tūlītēju maksājumu, pat ja maksājums ir atlikts attiecībā uz kartes turētāju) nekā pieņēmējs (maksājumu risinājumu nodrošināšana), šis pēdējais pārskaita izdevējam starpbanku komisijas maksu, uz kuru attiecas Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2015/751 (2015. gada 29. aprīlis) par starpbanku komisijas maksām, ko piemēro kartēm piesaistītiem maksājumu darījumiem [5].

3. Otrkārt, pastāv trīspusējas maksājumu karšu shēmas, kurās ir kartes turētājs, tirgotājs un pieņēmēja-izdevēja maksājumu karšu shēma, kas sevī ietver abas šīs funkcijas. Līdz ar to uz šīm shēmām neattiecas regulējums par starpbanku komisijas maksām. *American Express* ir daļa no šāda veida trīspusējām maksājumu karšu shēmām.

4. Balstoties uz šīm trīspusējām maksājumu karšu shēmām, ir attīstījušies ekonomiskie modeļi, kuros bez pirmajām trim iesaistītajām personām, ko tikko minēju, darbojas tādas trešās personas kā maksājumu pakalpojumu sniedzējs saskaņā ar licenci, zīmolu koplietošanas partneris vai pārstāvis. Attiecībā uz šiem trīspusējo maksājumu karšu shēmu variantiem, pie kuriem pieder arī Tiesas izskatīšanai iesniegtā līgumiskā situācija, Regulā 2015/751 ir paredzēts, ka tie jāuzskata par četrpusējām maksājumu karšu shēmām.

5. Šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu sniedz Tiesai iespēju paskaidrot, kā konkrēti ir jāīsteno šī Regulā 2015/751 paredzētā pielīdzināšana starp četrpusējām maksājumu karšu shēmām, no vienas puses, un trīspusējām maksājumu karšu shēmām ar zīmolu koplietošanas paplašinājumu, no otras puses, it īpaši attiecībā uz starpbanku komisijas maksas apmēra ierobežošanu.

6. Tiesai jau ir bijusi izdevība nospriest, ka nav nepieciešams, lai zīmolu koplietošanas partneris darbotos kā izdevējs Regulas 2015/751 2. panta 2. punkta izpratnē, lai trīspusējo maksājumu karšu shēmu, ar kuru tas ir noslēdzis līgumu, varētu uzskatīt par četrpusēju maksājumu karšu shēmu [6]. Šī lieta ļaus paskaidrot, kā noteikumi, ar kuriem ir paredzēts noteikt maksimālo robežvērtību starpbanku komisijas maksai četrpusējā shēmā, ir piemērojami trīspusējai shēmai ar zīmolu koplietošanas paplašinājumu.

7. Ieteikšu Tiesai atbildēt uz *College van Beroep voor het bedrijfsleven* (Administratīvā sociālekonomisko lietu apelācijas tiesa, Nīderlande) jautājumiem, ņemot vērā Regulas 2015/751 mērķus, proti, panākt konsekventu konkurences noteikumu piemērošanu attiecībā uz starpbanku komisijas maksām, uzlabot iekšējā tirgus darbību un samazināt maksājumu karšu darījumu izmaksas patērētājiem.

[4] Elektronisko maksājumu terminmāls vai risinājums maksājumiem ar karti internetā vai ar mobilo tālruni.

[5] OV 2015, L 123, 1. lpp.

[6] Skat. spriedumu, 2018. gada 7. februāris, *American Express* (C-304/16, EU:C:2018:66).

II. Savienības tiesības

8. Regulas 2015/751 10., 28., 29., 31. un 32. apsvērumā ir noteikts:

"(10) Starpbanku komisijas maksas parasti piemēro starp karti pieņemošajiem maksājumu pakalpojumu sniedzējiem un karti izdodošajiem maksājumu pakalpojumu sniedzējiem, kuri ir piederīgi noteiktai maksājumu karšu shēmai. Starpbanku komisijas maksas veido būtisku daļu no maksām, ko kartes pieņemošie maksājumu pakalpojumu sniedzēji par katru kartei piesaistītu maksājumu darījumu iekasē no tirgotājiem. Savukārt tirgotāji iekļauj minētās karšu izmaksas, tāpat kā visas citas savas izmaksas, kopējās preču un pakalpojumu cenās. Konkurence starp maksājumu karšu shēmām, lai pēc iespējas vairāk karti izdodošo maksājumu pakalpojumu sniedzēju pārliecinātu izdot to kartes, kas – atšķirībā no ierastās cenu disciplinējošās ietekmes, kāda ir konkurencei tirgus ekonomikas apstākļos – tirgū rada augstākas, nevis zemākas starpbanku komisijas maksas. Papildus konsekventai konkurences noteikumu piemērošanai attiecībā uz starpbanku komisijas maksām šādu maksu regulējums uzlabotu iekšējā tirgus darbību un palīdzētu samazināt darījumu izmaksas patērētājiem.

[..]

(28) [..] Daudzas četrpusējās maksājumu karšu shēmas izmanto atklātu starpbanku komisijas maksu, kas galvenokārt ir daudzpusēja. Lai ņemtu vērā to, ka pastāv slēptas starpbanku komisijas maksas, un palīdzētu radīt vienlīdzīgus konkurences apstākļus, trīspusējās maksājumu karšu shēmas, kas maksājumu pakalpojumu sniedzējus izmanto kā izdevējus vai pieņēmējus, būtu jāuzskata par četrpusējām maksājumu karšu shēmām, un tām būtu jāievēro tādi paši noteikumi; turklāt pārredzamība un citi pasākumi, kas saistīti ar darījumdarbības noteikumiem, būtu jāpiemēro visiem pakalpojumu sniedzējiem. [..]

(29) Izdošanas pakalpojums balstās uz maksājumu instrumenta izdevēja un maksātāja līgumattiecībām – neatkarīgi no tā, vai izdevējs tur līdzekļus maksātāja vārdā. Izdevējs maksātājam dara pieejamas maksājumu kartes, autorizē darījumus galaiekārtās vai tām līdzīgās iekārtās un var pieņēmējam garantēt maksājumu par darījumiem, kas atbilst attiecīgās shēmas noteikumiem. Tādēļ vienkārša maksājumu karšu vai tehnisko pakalpojumu izplatīšana, piemēram, tīra datu apstrāde un glabāšana, nav jāuzskata par izdošanu.

[..]

(31) Ir svarīgi nodrošināt, ka noteikumi par starpbanku komisijas maksām, ko maksā vai saņem maksājumu pakalpojumu sniedzēji, netiek apieti, izmantojot alternatīvas maksu plūsmas, ko saņem izdevēji. Lai no tā izvairītos, "neto kompensācija" par maksām, ko izdevējs maksā vai saņem no vai uz maksājumu karšu shēmu, pieņēmēja vai jebkura cita starpnieka, tostarp iespējamās maksas par atļauju, būtu jāuzskata par starpbanku komisijas maksu. Lai pārbaudītu, vai notiek noteikumu apiešana, aprēķinot starpbanku komisijas maksu, būtu jāņem vērā maksājumu vai stimulu kopējā summa, ko izdevējs par regulētajiem darījumiem ir saņēmis no maksājumu karšu shēmas, atņemot no tās maksas, ko izdodošais maksājumu pakalpojumu sniedzējs ir samaksājis maksājumu karšu shēmai. Vērā ņemamie maksājumi, stimuli un maksas varētu būt tieši (t. i., saistīti ar apjomu vai konkrēto darījumu), vai netieši (tostarp tirgvedības stimuli, piemaksas, rabati par atbilstību noteiktiem darījumu apjomiem). Pārbaudot to, vai šīs regulas noteikumi tiek apieti, jo īpaši būtu jāņem vērā izdevēju peļņa no

speciālām programmām, ko izdevēji īsteno kopīgi ar maksājumu karšu shēmām, kā arī ienākumi no apstrādes, licencēšanas un citām maksām, kas ir maksājumu karšu shēmu ienākumi. [..]

(32) Patērētāji parasti nav informēti par maksām, ko tirgotāji maksā par maksājumu instrumentu izmantošanu. Vienlaikus vairāki stimulējoši paņēmieni, ko izmanto izdevēji (piemēram, ceļojumu kuponi, piemaksas, rabati, atmaksas, bezmaksas apdrošināšana utt.), var novirzīt patērētājus uz maksājumu instrumentiem, tādējādi radot lielas maksas izdevējiem. Lai to novērstu, pasākumi, ar ko starpbanku komisijas maksām uzliek ierobežojumus, būtu jāpiemēro vienīgi maksājumu kartēm, kuras ir kļuvušas par plaša patēriņa produktiem un kuras tirgotājiem parasti ir grūti atteikt, jo tās tiek plaši izdotas un izmantotas (t. i., patērētāju debetkartes un kredītkartes). Lai uzlabotu efektīvu tirgus darbību nereglamentētajās nozares daļās un ierobežotu darījumdarbības pārnešanu no reglamentētajām uz nereglamentētajām nozares daļām, ir jāpieņem vairāki pasākumi, tostarp attiecībā uz shēmas un infrastruktūras nodalīšanu, maksājuma saņēmēja veikto maksātāja novirzīšanu un maksājuma saņēmēja selektīvu maksājumu instrumentu pieņemšanu."

9. Regulas 2015/751 1. panta "Darbības joma", kas atrodas šīs regulas I nodaļā "Vispārīgi noteikumi", 3. un 5. punktā ir paredzēts:

"3. II nodaļu nepiemēro:

[..]

c) darījumiem ar maksājumu kartēm, ko izdevušas trīspusējās maksājumu karšu shēmas.

[..]

5. Ja trīspusēja maksājumu karšu shēma licencē citus maksājumu pakalpojumu sniedzējus izdot kartēm piesaistītus maksājumu instrumentus vai pieņemt kartēm piesaistītus maksājumu darījumus, vai abus, vai izdod kartēm piesaistītus maksājumu instrumentus ar zīmolu koplietošanas partneri vai ar pārstāvja starpniecību, to uzskata par četrpusēju maksājumu karšu shēmu. [..]"

10. Minētās regulas 2. pants ir formulēts šādi:

"Šajā regulā piemēro šādas definīcijas:

[..]

2) "izdevējs" ir maksājumu pakalpojumu sniedzējs, kas ir noslēdzis līgumisku vienošanos ar mērķi maksātājam nodrošināt maksājumu instrumentu, lai veiktu kartēm piesaistītu maksātāja maksājumu darījumu ierosināšanu un apstrādi;

[..]

10) "starpbanku komisijas maksa" ir maksa, ko tieši vai netieši (piemēram, ar trešās personas starpniecību) maksā par katru darījumu starp izdevēju un pieņēmēju, kuri ir iesaistīti kartei piesaistītā maksājumu darījumā. Neto kompensāciju vai citu saskaņotu atlīdzību uzskata par daļu no starpbanku komisijas maksas;

11) "neto kompensācija" ir maksājumu, rabatu vai stimulu kopējā neto summa, ko izdevējs saņēmis no maksājumu karšu shēmas, pieņēmēja vai jebkura cita starpnieka saistībā ar kartēm piesaistītiem maksājumu darījumiem vai saistītām darbībām;

12) "tirgotāju apkalpošanas maksa" ir maksa, ko maksājuma saņēmējs maksā pieņēmējam par kartēm piesaistītiem maksājumu darījumiem;

[..]

17) "četrpusēja maksājumu karšu shēma" ir maksājumu karšu shēma, kurā kartēm piesaistīti maksājumu darījumi no maksātāja maksājumu konta ar shēmas, maksājumu kartes izdevēja (no maksātāja puses) un pieņēmēja (no maksājuma saņēmēja puses) starpniecību tiek veikti uz maksājuma saņēmēja maksājumu kontu;

18) "trīspusēja maksājumu karšu shēma" ir maksājumu karšu shēma, kurā pati shēma nodrošina pieņemšanas un izdošanas pakalpojumus un kurā kartēm piesaistīti maksājumu darījumi tiek veikti no maksātāja maksājumu konta uz maksājuma saņēmēja maksājumu kontu. Ja trīspusēja maksājumu karšu shēma licencē citus maksājumu pakalpojumu sniedzējus izdot kartēm piesaistītus maksājumu instrumentus vai pieņemt kartēm piesaistītus maksājumu darījumus, vai abus, vai izdod kartēm piesaistītus maksājumu instrumentus ar zīmolu koplietošanas partneri vai ar pārstāvja starpniecību, to uzskata par četrpusēju maksājumu karšu shēmu;

[..]

24) "maksājumu pakalpojumu sniedzējs" ir fiziska vai juridiska persona, kam ir atļauts sniegt Direktīvas 2007/64/EK [7] pielikumā uzskaitītos maksājumu pakalpojumus vai kas atzīta kā elektroniskas naudas izdevējs saskaņā ar Direktīvas 2009/110/EK [8] 1. panta 1. punktu. Maksājumu pakalpojumu sniedzējs var būt izdevējs vai pieņēmējs, vai abi kopā;

[..]

30) "maksājuma zīmols" ir jebkurš materiāls vai digitāls nosaukums, jēdziens, zīme, simbols vai to kombinācija, kas ļauj noteikt, ar kuras maksājumu karšu shēmas palīdzību tiek veikti kartēm piesaistīti maksājumu darījumi;

[..]

7 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (2007. gada 13. novembris) par maksājumu pakalpojumiem iekšējā tirgū, ar ko groza Direktīvas 97/7/EK, 2002/65/EK, 2005/60/EK un 2006/48/EK un atceļ Direktīvu 97/5/EK (OV 2007, L 319, 1. lpp.). Direktīvu 2007/64 atcēla ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2015/2366 (2015. gada 25. novembris) par maksājumu pakalpojumiem iekšējā tirgū, ar ko groza Direktīvas 2002/65/EK, 2009/110/EK un 2013/36/ES un Regulu (ES) Nr. 1093/2010 un atceļ Direktīvu 2007/64/EK (OV 2015, L 337, 35. lpp.).

8 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (2009. gada 16. septembris) par elektroniskās naudas iestāžu darbības sākšanu, veikšanu un konsultatīvu uzraudzību, par grozījumiem Direktīvā 2005/60/EK un Direktīvā 2006/48/EK un par Direktīvas 2000/46/EK atcelšanu (OV 2009, L 267, 7. lpp.).

32) "zīmolu koplietošana" ir vismaz viena maksājumu zīmola un vismaz viena ar maksājumiem nesaistīta zīmola iekļaušana vienā un tajā pašā kartei piesaistītajā maksājuma instrumentā;

[..]."

11. Regulas 2015/751 4. pants, kas atrodas tās II nodaļā "Starpbanku komisijas maksas", attiecas uz "starpbanku komisijas maks[ām] par patērētāju kredītkaršu darījumiem", un tajā ir noteikts:

"Maksājumu pakalpojumu sniedzēji par jebkuru kredītkaršu darījumu nepiedāvā vai nepieprasa tādu starpbanku komisijas maksu par darījumu, kura ir lielāka par 0,3 % no darījuma vērtības. [..]"

12. Šīs regulas 5. pantā "Noteikumu apiešanas aizliegums", kas arī ietverts minētajā II nodaļā, ir paredzēts:

"Regulas 3. un 4. pantā minēto maksimālo robežvērtību piemērošanas nolūkā jebkādu saskaņotu atlīdzību, tostarp neto kompensāciju, kam ir starpbanku komisijas maksai līdzvērtīgs mērķis vai ietekme un ko izdevējs attiecībā uz maksājumu darījumiem vai saistītām darbībām saņem no maksājumu karšu shēmas, pieņēmēja vai jebkāda cita starpnieka, uzskata par daļu no starpbanku komisijas maksas."

III. Pamatlietas fakti un prejudiciālie jautājumi

13. *American Express Europe SA* un *American Express Carte France SA* (turpmāk tekstā kopā vai atsevišķi – "*Amex*") praktizē trīspusēju maksājumu karšu shēmu, savukārt *MasterCard Europe SA* (turpmāk tekstā – "*MasterCard*") un *Visa Europe Ltd* (turpmāk tekstā – "*Visa*") praktizē četrpusēju maksājumu karšu shēmu.

14. 2010. gadā *Amex* un *Koninklijke Luchtvaart Maatschappij NV* (turpmāk tekstā – "*KLM*") noslēdza līgumu par zīmolu koplietošanas partnerību laikposmam no 2011. gada 1. jūnija līdz 2019. gada 1. jūnijam. Saskaņā ar šo partnerību *Amex* izdod zīmolu koplietošanas kredītkartes patērētājiem un uzņēmumiem, un pirkumi, kas veikti, izmantojot šīs kartes, ļauj saņemt "*miles*" [jūdzes, bonusa punktus], ko iegādājas *Amex*, atbilstoši *KLM* lojalitātes programmai. Šī lojalitātes programma, kurā lielā daudzumā saņemami "*miles*", ko iegūst arī par *KLM* lidojumu pirkumiem vai pirkumiem no *KLM* partneriem, ļauj iegādāties *KLM* lidojumus vai pakalpojumus. *Amex* samaksāja *KLM* ne tikai atlīdzību par līguma noslēgšanu, bet arī: a) ikgadējos maksājumus par preču zīmju izmantošanu un piekļuvi lojalitātes programmai; b) procentuālo daļu no maksas, kas saņemta no kartes turētāja par karti un tās piederumiem; c) procentuālo daļu no izdevumiem, kas veikti ar karti, un d) komisijas maksas par "*miles*" iegādāšanos.

15. 2018. gadā pēc uzaicinājuma uz konkursu *KLM* no jauna izraudzījās *Amex* par zīmolu koplietošanas programmas partneri. Jaunās vienošanās ierobežoja *Amex* izmaksātās atlīdzības, ko tā samaksāja papildus atlīdzībai par līguma noslēgšanu, tā, ka tajās ietilpa tikai šo secinājumu 14. punkta a) un d) apakšpunktā norādītās summas.

16. 2017. gada maijā *Autoriteit Consument en Markt* (Patērētāju tiesību aizsardzības un tirgu uzraudzības iestāde, Nīderlande; turpmāk tekstā – "*ACM*") sāka izmeklēšanu par šo partnerību un ar 2019. gada 6. marta lēmumu, kura neizpildes gadījumā bija paredzēts naudas sods, uzdeva *Amex* ievērot robežvērtību 0,3 % apmērā no darījuma vērtības, aprēķinot to par gadu un par darījumu, kā paredzēts Regulā 2015/751 attiecībā uz starpbanku komisijas maksu. Aprēķinot

starpbanku komisijas maksas summu, ko *Amex* samaksāja *KLM* un kas ievērojami pārsniedza robežvērtību 0,3 % apmērā, *ACM* attiecībā uz četriem programmas gadiem par katru gadu saskaitīja visas atlīdzības, ko *Amex* bija samaksājusi, un sadalīja šo summu ar to maksājumu apjomu, kas bija veikti, izmantojot zīmolu koplietošanas kartes. *Amex* un *KLM* apstrīdēja šo 2019. gada 6. marta lēmumu un lūdza veikt pagaidu noregulējuma pasākumus.

17. Ar 2019. gada 24. jūlija lēmumu pagaidu noregulējuma tiesnesis apturēja rīkojumu par soda uzlikšanu attiecībā uz *Amex* ar pamatojumu, ka *ACM* izmantotā metode neesot ļāvusi no kopējā atlīdzību apjoma, ko *Amex* bija samaksājusi *KLM*, atskaitīt *Amex* iegādāto "*miles*" vērtību.

18. Ar 2020. gada 22. janvāra lēmumu *ACM* atzina *Amex* un *KLM* iebildumus attiecībā uz rīkojumu, kura neizpildes gadījumā bija paredzēts naudas sods, par nepamatotiem ar pamatojumu, ka, pirmkārt, visas *KLM* saņemtās atlīdzības ir kvalificējamas kā "neto kompensācija", neesot nepieciešamībai pierādīt, ka šīm atlīdzībām ir līdzvērtīgs mērķis vai ietekme kā starpbanku komisijas maksai, un, otrkārt, ka *Amex* iegādāto "*miles*" vērtību nevar atskaitīt no kopējās to atlīdzību summas, kuras bija samaksātas *KLM*.

19. Ar 2020. gada 21. decembra lēmumu *ACM* noteica *Amex* naudas sodu, kas sasniedza 10 miljonus EUR. Pieņemot *Amex* izmantoto metodi, *ACM* vienlaikus apstrīd *Amex* noteikto "*miles*" vērtību, jo pastāv "*miles*", ko kartes turētājs neizmanto.

20. *Rechtbank Rotterdam* (Roterdamas tiesa, Nīderlande) atzina *Amex* un *KLM* prasības par pamatotām un atcēla 2020. gada 22. janvāra un 21. decembra lēmumus ar pamatojumu, ka uz trīspusējo maksājumu karšu shēmu ar zīmolu koplietošanas partnerību attiecas Regulas 2015/751 4. panta normas kopsakarā ar šīs regulas 5. pantu un ka līdz ar to bija jābūt pierādītam, ka komisijas maksām, kuras samaksātas zīmolu koplietošanas partnerim, ir starpbanku komisijas maksai līdzvērtīgs mērķis vai ietekme, lai tās varētu atzīt par starpbanku komisijas maksu. Šī tiesa arī uzskatīja, ka minētā ietekme bija jānosaka, ņemot vērā nevis stimulu *Amex* un *KLM* sadarbībā izdot un izmantot zīmolu koplietošanas kredītkartes, kā to bija darījusi *ACM*, bet iekšējo tirgu un darījuma izmaksas patērētājiem.

21. *Amex*, *Visa*, *MasterCard*, *KLM* un *ACM* iesniedza apelācijas sūdzību par šo lēmumu. Sabiedrībai *International Card Services BV* (turpmāk tekstā – "*ICS*"), kas darbojas kā izdevējs attiecībā uz *Visa* un *MasterCard*, tika atļauts iestāties apelācijas tiesvedībā.

22. Iesniedzējtiesai ir šaubas par principu un kārtību, saskaņā ar kuriem Regulas 2015/751 4. un 5. pantu piemēro maksājumiem, ko trīspusējā maksājumu karšu shēma veic zīmolu koplietošanas partnerim, kurš nav izdevējs šī regulējuma izpratnē. Šī tiesa turklāt vaicā – gadījumā, ja šie panti būtu piemērojami – par iespēju no kopējās summas, ko *KLM* saņēmusi, atskaitīt *Amex* iegādāto "*miles*" vērtību un *KLM* apkalpošanas maksu.

23. Šajos apstākļos *College van Beroep voor het bedrijfsleven* (Administratīvā sociālekonomisko lietu apelācijas tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālos jautājumus:

"1) Vai [Regulas 2015/751] 2. panta 11) punkts [šīs regulas pamatnoteikumu piemērošanas vajadzībām] jāinterpretē tādējādi, ka maksājum[u], rabatu vai stimulu kopējā neto summa, ko zīmolu koplietošanas partneris saņem no trīspusējas maksājumu karšu shēmas par kartei piesaistītu maksājumu darījumu vai ar to saistītām darbībām, jāklasificē kā neto kompensācija, arī ja šis zīmolu koplietošanas partneris pats nav izdevējs?

2) Vai Regulas 2015/751 4. pants kopsakarā ar 2. panta 10) punkta otro teikumu jāinterpretē tādējādi, ka neto kompensācija tieši ietilpst [šā] 4. panta piemērošanas jomā?

3) Vai Regulas 2015/751 5. pants jāinterpretē tādējādi, ka tas attiecas arī uz atlīdzībām, tostarp neto kompensācijām, ko zīmolu koplietošanas partneris saņem no maksājumu karšu shēmas, ja šis zīmolu koplietošanas partneris nav izdevējs?

4) a) Vai Regulas 2015/751 5. pants jāinterpretē tādējādi, ka atlīdzībai, tostarp neto kompensācijai, ko zīmolu koplietošanas partneris saņem par maksājumu darījumiem vai ar to saistītām darbībām, ir starpbanku komisijas maksai līdzvērtīgs mērķis, ja ar šīm atlīdzībām ir jāpaplašina maksājumu karšu shēmas darbība?

   b) Vai Regulas 2015/751 5. pants jāinterpretē tādējādi, ka atlīdzībai, tostarp neto kompensācijām, ko zīmolu koplietošanas partneris saņem par maksājumu darījumiem vai ar to saistītām darbībām, ir starpbanku komisijas maksai līdzvērtīga ietekme, ja šīs atlīdzības rezultātā notiek maksājumu karšu shēmas darbību paplašināšanās?

   c) Ja atbilde uz [jautājumiem ceturtā prejudiciālā jautājuma a) un b) daļā] ir noliedzoša, [..] pamatojoties uz kādiem kritērijiem un/vai faktoriem jāvērtē, vai atlīdzībai, tostarp neto kompensācijām, ko zīmolu koplietošanas partneris saņem par maksājumu darījumiem vai ar to saistītām darbībām, ir starpbanku komisijas maksai līdzvērtīgs mērķis vai līdzvērtīga ietekme?

5) Vai Regulas 2015/751 5. pants jāinterpretē tādējādi, ka atlīdzība šīs regulas 4. panta piemērošanai jau tad ir jāuzskata par starpbanku komisijas maksas daļu, ja tai ir starpbanku komisijas maksai līdzvērtīgs mērķis?

6) Vai Regulas 2015/751 2. panta 11) punkts jāinterpretē tādējādi, ka tirgotāju apkalpošanas maksu, ko zīmolu koplietošanas partneris samaksājis trīspusējai maksājumu karšu shēmai, drīkst atskaitīt no maksājumiem, rabatiem un stimuliem, ko zīmolu koplietošanas partneris saņem no maksājumu karšu shēmas par kartei piesaistītu maksājumu darījumu vai ar to saistītām darbībām?

7) a) Vai Regulas 2015/751 2. panta 11) punkts jāinterpretē tādējādi, ka no kopējās summas, ko zīmolu koplietošanas partneris saņem no maksājumu karšu shēmas, drīkst tikt atskaitītas ne tikai zīmolu koplietošanas partnera finansiālas maksas, bet arī zīmolu koplietošanas partnera pakalpojuma izmaksas vai tā ekonomiskais ekvivalents [ekonomiskā vērtība]?

   b) Ja atbilde uz [jautājumu septītā prejudiciālā jautājuma a) daļā] ir apstiprinoša, uz kādu kritēriju pamata ir jānosaka šī vērtība?”

24. *Amex*, *KLM*, *ACM*, *MasterCard*, *Visa*, *ICS*, kā arī Eiropas Komisija iesniedza rakstveida apsvērumus. Šie lietas dalībnieki sniedza mutvārdu apsvērumus 2024. gada 12. decembra tiesas sēdē.

IV. Analīze

A. Par pirmo prejudiciālo jautājumu

25. Ar pirmo prejudiciālo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai summas, ko *Amex* pārskaitīja *KLM* kā atlīdzību par zīmolu koplietošanas partnerības līgumu, ir neto kompensācija Regulas 2015/751 2. panta 11) punkta izpratnē, lai gan *KLM* nav izdevējs.

26. Atgādinājumam – Regulas 2015/751 mērķis, kā norādīts tās nosaukumā, ir reglamentēt starpbanku komisijas maksas, ko piemēro kartēm piesaistītiem maksājumu darījumiem. Tajā šīs komisijas maksas ir definētas kā maksa, ko tieši vai netieši (piemēram, ar trešās personas starpniecību) maksā par katru darījumu starp izdevēju un pieņēmēju, kuri ir iesaistīti kartei piesaistītā maksājumu darījumā. Neto kompensāciju vai citu saskaņotu atlīdzību uzskata par daļu no starpbanku komisijas maksas [9]. Tādējādi, ja atlīdzības kvalificē kā "neto kompensāciju", tās iekļauj starpbanku komisijas maksas aprēķinā; starpbanku komisijas maksas maksimālo robežvērtību nosaka ar Regulu 2015/751 [10]. Tomēr uz trīspusējām maksājumu karšu shēmām šis ierobežojums neattiecas [11], ja vien nav runa par trīspusēju maksājumu karšu shēmu it īpaši ar zīmolu koplietošanas paplašinājumu [12].

27. Atbilde uz iesniedzējtiesas jautājumu ir viegli secināma no Tiesas judikatūras. 2018. gada 7. februāra spriedumā *American Express* [13] Tiesa nosprieda, ka Regulas 2015/751 1. panta 5. punkts jāinterpretē tādējādi, ka saistībā ar līgumu starp zīmolu koplietošanas partneri vai pārstāvi, no vienas puses, un trīspusējo maksājumu karšu shēmu, no otras puses, nav nepieciešams, lai šis zīmolu koplietošanas partneris vai pārstāvis darbotos kā izdevējs šīs regulas 2. panta 2) punkta izpratnē, lai minēto shēmu varētu uzskatīt par tādu, kas izdod ar kartēm saistītus maksājumu instrumentus kopā ar zīmolu koplietošanas partneri vai ar pārstāvja starpniecību, un tātad to var uzskatīt par četrpusēju maksājumu karšu shēmu pirmās no šīm tiesību normām izpratnē [14].

28. Minētajā spriedumā Tiesa apstiprināja, ka trīspusējās maksājumu karšu shēmas ar zīmolu koplietošanas paplašinājumu ir daļēji pielīdzināmas četrpusējām maksājumu karšu shēmām, tostarp gadījumā, ja zīmolu koplietošanas partneris nav izdevējs. Tā tātad neatbalstīja analīzi, ko lietā, kurā tika pasludināts minētais spriedums, bija izvirzījusi *Amex*, kas, balstoties uz Regulas 2015/751 28. apsvēruma tekstu [15] – šajā apsvērumā ir minēts tikai viens no trim šīs regulas 1. panta 5. punktā paredzētajiem gadījumiem –, apgalvoja, ka pielīdzināšana ir iespējama tikai šajā vienā gadījumā, proti, ja zīmolu koplietošanas partneris ir izdevējs.

29. Līdz ar to Regulas 2015/751 2. panta 11) punkts, kurā "neto kompensācija" ir definēta kā maksājumu, rabatu vai stimulu kopējā neto summa, ko izdevējs saņēmis no maksājumu karšu shēmas, pieņēmēja vai jebkura cita starpnieka saistībā ar kartēm piesaistītiem maksājumu darījumiem vai saistītām darbībām, jāinterpretē, ņemot vērā šo daļējo pielīdzināšanu.

[9] Skat. Regulas 2015/751 2. panta 10) punktu.

[10] Skat. Regulas 2015/751 3. pantu (debetkaršu darījumi) un 4. pantu (kredītkaršu darījumi).

[11] Skat. Regulas 2015/751 1. panta 3. punkta c) apakšpunktu.

[12] Skat. Regulas 2015/751 1. panta 5. punktu.

[13] C-304/16, EU:C:2018:66.

[14] Skat. spriedumu, 2018. gada 7. februāris, *American Express* (C-304/16, EU:C:2018:66, 73. punkts un rezolutīvās daļas 1. punkts).

[15] Šajā apsvērumā ir noteikts, ka, "lai ņemtu vērā to, pastāv slēptas starpbanku komisijas maksas, un palīdzētu radīt vienlīdzīgus konkurences apstākļus, trīspusējās maksājumu karšu shēmas, kas maksājumu pakalpojumu sniedzējus izmanto kā izdevējus vai pieņēmējus, būtu jāuzskata par četrpusējām maksājumu karšu shēmām, un tām būtu jāievēro tādi paši noteikumi".

30. Lai izdarītu secinājumus no šīs daļējās pielīdzināšanas gadījumā, kad nav izdevēja ārpus maksājumu karšu shēmas, Regulas 2015/751 2. panta 11) punkts jāinterpretē tā, lai būtu ņemts vērā gan šīs normas teksts, gan konteksts, kā arī šīs regulas mērķi.

31. Pirmkārt, "neto kompensācijas" definīcijā iekļautā atsauce uz summām, ko saņem izdevējs, sākotnēji var likt domāt, ka, neesot šādam izdevējam, kā tas ir trīspusējās maksājumu karšu shēmas ar zīmolu koplietošanas paplašinājumu gadījumā, kāds ir gadījums, ko analizē iesniedzējtiesa, šo definīciju nevar piemērot. Turpretī atbilstoši loģikai, ka trīspusējā maksājumu karšu shēma ir daļēji pielīdzināma četrpusējai maksājumu karšu shēmai, ir skaidrs, ka zīmolu koplietošanas partneris ir papildu dalībnieks. Turklāt minētajā definīcijā ir norādīts, ka tiek ņemtas vērā summas, kuras gūtas no maksājumu karšu shēmas. Un trīspusējā maksājumu karšu shēmā ar zīmolu koplietošanas paplašinājumu – saskaņā ar pieņēmumu – šāda maksājumu karšu shēma pastāv. Līdz ar to man šķiet, ka summas, kuras zīmolu koplietošanas partneris saņem no maksājumu karšu shēmas, atbilst neto kompensācijai.

32. Otrkārt, Regulas 2015/751 mērķis ir skaidrs – ar to tiecas panākt konsekventu konkurences noteikumu piemērošanu attiecībā uz starpbanku komisijas maksām, uzlabot iekšējā tirgus darbību un samazināt maksājumu karšu darījumu izmaksas patērētājiem [16]. Daļējās pielīdzināšanas sekas ir tādas, ka uz noteiktām trīspusējām maksājumu karšu shēmām attiecina šīs regulas II nodaļas noteikumus it īpaši attiecībā uz starpbanku komisijas maksu – kuru daļa ir neto kompensācijas – ierobežošanu.

33. Tādējādi, interpretējot "neto kompensācijas" definīciju daļējas pielīdzināšanas četrpusējai maksājumu karšu shēmai kontekstā, jāņem vērā šis mērķis samazināt ar karti veiktu maksājumu izmaksas. Tiesa jau ir nospriedusi – nevar izslēgt, ka zināma veida atlīdzību vai priekšrocības varētu identificēt kā slēptu starpbanku komisijas maksu Regulas 2015/751 28. apsvēruma izpratnē, un zīmolu koplietošanas partnerim, ar ko trīspusējā maksājumu karšu shēma noslēdz līgumu, obligāti nav jābūt iesaistītam šīs shēmas izdošanas darbībās [17].

34. Tas šajā kontekstā liek izmantot jēdziena "neto kompensācija" plašu interpretāciju, saskaņā ar kuru tajā ietilptu maksājumu, rabatu vai stimulu kopējā neto summa, ko zīmolu koplietošanas partneris saņēmis it īpaši no maksājumu karšu shēmas.

35. Turklāt, kā norāda *ACM*, Komisija savā ziņojumā par Regulas 2015/751 piemērošanu, kas paredzēts šīs regulas 17. pantā, norāda, ka trīspusējās maksājumu karšu shēmas ar paplašinājumu kontekstā neto kompensācija atbilst to maksājumu, rabatu un stimulu neto summai, ko saņēmis zīmolu koplietošanas partneris vai pārstāvis [18].

36. Līdz ar to iesaku uz pirmo prejudiciālo jautājumu atbildēt tā, ka Regulas 2015/751 2. panta 11) punkts, to skatot kopsakarā ar šīs regulas 1. panta 5. punktu, jāinterpretē tādējādi, ka neto kompensācija atbilst to maksājumu, rabatu vai stimulu neto summai, ko saņēmis zīmolu koplietošanas partneris it īpaši no trīspusējās maksājumu karšu shēmas ar zīmolu koplietošanas paplašinājumu, pat ja šis zīmolu koplietošanas partneris nav izdevējs.

[16] Skat. Regulas 2015/751 10. apsvērumu.

[17] Skat. spriedumu, 2018. gada 7. februāris, *American Express* (C-304/16, EU:C:2018:66, 71. punkts).

[18] Skat. 2020. gada 29. jūnija ziņojumu par Regulas (ES) 2015/751 par starpbanku komisijas maksām, ko piemēro kartēm piesaistītiem maksājumu darījumiem, piemērošanu [SWD(2020) 118 *final*]; pieejams angļu valodā tīmekļa vietnē https://competition-policy.ec.europa.eu/system/files/2021-10/IFR_report_card_payment.pdf, 13. lpp.

B. Par otro prejudiciālo jautājumu

37. Ar otro prejudiciālo jautājumu iesniedzējtiesa vaicā, vai Regulas 2015/751 4. pants, to skatot kopsakarā ar šīs regulas 2. panta 10) punkta otro teikumu, jāinterpretē tādējādi, ka neto kompensācija tieši ietilpst šā 4. panta piemērošanas jomā.

38. "Starpbanku komisijas maksas" definīcijā, kas sniegta Regulas 2015/751 2. panta 10) punktā, neto kompensāciju vai citu saskaņotu atlīdzību uzskata par daļu no starpbanku komisijas maksas. Tādējādi uz tām tātad attiecas šīs regulas 4. pants, ar ko starpbanku komisijas maksai ir noteikts ierobežojums, ka tās summa par jebkuru kredītkaršu darījumu nepārsniedz 0,3 % no darījuma vērtības.

39. Tomēr vienīgi *Amex* un *KLM* iebilst pret šādu interpretāciju, apgalvojot, ka tā atņemtu iedarbību minētās regulas 5. pantam, kurā ir paredzēts šī ierobežojuma apiešanas aizliegums, skaidri minot neto kompensāciju.

40. Šaubas rodas no tā, ka šajā noteikumā par noteikumu apiešanas aizliegumu ir paredzēts – lai saskaņotās atlīdzības, tostarp neto kompensāciju, uzskatītu par daļu no starpbanku komisijas maksas, šīm atlīdzībām ir jābūt starpbanku komisijas maksai līdzvērtīgai ietekmei vai mērķim.

41. Tādējādi, lai gan neto kompensācijas pielīdzināšana starpbanku komisijas maksai šīs pēdējās definīcijā tiek veikta bez nosacījumiem, tā turpretī ir pakļauta līdzvērtīga mērķa vai ietekmes nosacījumam noteikumā par noteikumu apiešanas aizliegumu. Līdz ar to tikai ar gramatisko interpretāciju, šķiet, nepietiek, lai atbildētu uz iesniedzējtiesas otro prejudiciālo jautājumu.

42. Komisijas sākotnējā priekšlikumā regulai[19] neto kompensācija nebija minēta "starpbanku komisijas maksas" definīcijā, bet bija minēta tikai 5. pantā – noteikumā par noteikumu apiešanas aizliegumu –, kurā bija norādīts, ka "ikvienu neto kompensāciju [..] uzskatīs par daļu no starpbanku komisijas maksas"; nebija runas par līdzvērtīgu ietekmi vai mērķi. Turpretī 3. un 4. pantā, ar kuriem nosaka ierobežojumus starpbanku komisijas maksas maksimālajai robežvērtībai, bija minēts, ka "maksājumu pakalpojumu sniedzēji nepiedāvās un nepieprasīs ne starpbanku komisijas maksu [..], ne citu saskaņotu atlīdzību, kam ir līdzvērtīgs mērķis vai ietekme".

43. Tādējādi jau no sākuma neto kompensāciju pielīdzināja starpbanku komisijas maksai nevis definīcijā, bet gan noteikumā par noteikumu apiešanas aizliegumu, un uz to nebija attiecināta prasība par līdzvērtīgu ietekmi vai mērķi. Turklāt bija minētas citas atlīdzības, kurām savukārt vajadzēja būt līdzvērtīgai ietekmei vai mērķim kā starpbanku komisijas maksai, lai tās iekļautu robežvērtības aprēķinā. Līdz ar to bija paredzēts skaidrs nodalījums starp starpbanku komisijas maksu, kuras daļa bija neto kompensācija un uz kuru tieši attiecās maksimālā robežvērtība, no vienas puses, un "citām atlīdzībām", uz kurām ierobežojums attiecās tikai tad, ja tām bija līdzvērtīgs mērķis vai ietekme kā starpbanku komisijas maksai, no otras puses.

44. Regulas 2015/751 teleoloģiskā interpretācija sniedz tādas pašas norādes. Šīs regulas 28. apsvērumā ir minēta iespēja, ka pastāv slēptas starpbanku komisijas maksas trīspusējās maksājumu karšu shēmās, kas izmanto maksājumu pakalpojumu sniedzējus. Tajā ir precizēts – lai palīdzētu radīt vienlīdzīgus konkurences apstākļus, uz šīm shēmām būtu jāattiecina tādi paši noteikumi kā uz četrpusējām maksājumu karšu shēmām. Tomēr, minot slēptās starpbanku

[19] Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai par starpbanku komisijas maksām, ko piemēro kartēm piesaistītiem maksājumu darījumiem, kuru Komisija iesniedza 2013. gada 24. jūlijā [COM(2013) 550 *final*].

komisijas maksas, šajā apsvērumā ir atsauce uz atlīdzībām, kuras jāierobežo pašas par sevi, nevis tikai tad, ja tām ir līdzvērtīga ietekme vai mērķis kā tiešajai starpbanku komisijas maksai. Atgādinājumam – Tiesa ir nospriedusi, ka šādai trīspusējo shēmu pielīdzināšanai četrpusējām shēmām jānotiek arī trīspusējo shēmu ar zīmolu koplietošanas vai pārstāvniecības paplašinājumu gadījumā, lai nodrošinātu Regulas 2015/751 mērķu ievērošanu [20]. Līdz ar to minētais apsvērums, kā Tiesa to interpretējusi, liek uzskatīt, ka trīspusējo maksājumu karšu shēmu ar paplašinājumu gadījumā uz neto kompensāciju tieši attiecas šīs regulas 4. pantā paredzētais ierobežojums.

45. Minētās regulas 31. apsvērums ļauj apstiprināt šo interpretāciju. Tajā ir atsauce uz neto kompensāciju, norādot, ka tā ir "jāuzskata par starpbanku komisijas maksu", bet nav minēts, ka tai jābūt līdzvērtīgai ietekmei vai mērķim kā starpbanku komisijas maksai. Ar to vien, ka šajā apsvērumā ir minēts noteikumu apiešanas risks, manuprāt, nepietiek, lai apšaubītu to, ka šā apsvēruma formulējums skaidri apstiprina, ka neto kompensācija jāuzskata par starpbanku komisijas maksu.

46. Līdz ar to iesaku uz otro prejudiciālo jautājumu atbildēt tā, ka Regulas 2015/751 4. pants, to skatot kopsakarā ar šīs regulas 2. panta 10) punkta otro teikumu jāinterpretē tādējādi, ka neto kompensācija tieši ietilpst šā 4. panta piemērošanas jomā.

C. Par trešo prejudiciālo jautājumu

47. Iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai uz atlīdzībām, tostarp neto kompensāciju, ko zīmolu koplietošanas partneris, kurš nav izdevējs, saņēmis no maksājumu karšu shēmas, attiecas noteikums par noteikumu apiešanas aizliegumu, kas noteikts ar Regulas 2015/751 5. pantu.

48. Tā kā iesaku Tiesai uz otro prejudiciālo jautājumu atbildēt tā, ka šīs atlīdzības ietilpst šīs regulas 4. panta piemērošanas jomā, ieteikšu uz šo trešo jautājumu atbildēt tikai pakārtoti.

49. Saskaņā ar Regulas 2015/751 1. panta 5. punktā paredzēto pielīdzināšanas klauzulu uz trīspusējām maksājumu karšu shēmām ar zīmolu koplietošanas paplašinājumu attiecas tie paši noteikumi, kurus piemēro četrpusējām maksājumu karšu shēmām. Līdz ar to šīs regulas 5. panta noteikums par noteikumu apiešanas aizliegumu ir piemērojams šīm shēmām ar tādiem pašiem nosacījumiem kā attiecībā uz šīs regulas 4. pantu atzītie nosacījumi, proti, ka jāanalizē zīmolu koplietošanas partnera saņemtās atlīdzības, lai noskaidrotu, vai – tad, ja šīm atlīdzībām ir līdzvērtīga ietekme vai mērķis kā starpbanku komisijas maksai, – tās jāuzskata par starpbanku komisijas maksu, uz ko attiecina tās pašas regulas 3. un 4. pantā noteiktās maksimālās robežvērtības.

50. Līdz ar to šķiet, ka šajā gadījumā Regulas 2015/751 5. pantā paredzētais noteikums par noteikumu apiešanas aizliegumu dublējas ar starpbanku komisijas maksas tiešo ierobežojumu, kas noteikts ar šīs regulas 4. pantu. Tomēr tāpēc tas nenozīmē, ka šajā gadījumā 4. pantā noteiktais tiešais ierobežojums neattiecas uz zīmolu koplietošanas partnerim samaksātām atlīdzībām. Turklāt var būt atlīdzības, kas nav neto kompensācijas un kam var būt līdzvērtīga ietekme vai mērķis kā starpbanku komisijas maksai.

51. Tātad iesaku atbildēt iesniedzējtiesai, ka Regulas 2015/751 5. pants jāinterpretē tādējādi, ka tā piemērošanas jomā ietilpst atlīdzības, tostarp neto kompensācija, ko saņēmis zīmolu koplietošanas partneris, pat ja viņš nav izdevējs.

[20] Skat. spriedumu, 2018. gada 7. februāris, *American Express* (C-304/16, EU:C:2018:66, 71. un 73. punkts).

D. Par ceturto un piekto prejudiciālo jautājumu

52. Ar ceturto un piekto prejudiciālo jautājumu, kurus iesaku skatīt kopā, iesniedzējtiesa būtībā vaicā Tiesai par Regulas 2015/751 5. pantā paredzētā noteikuma par noteikumu apiešanas aizliegumu piemērošanas nosacījumiem.

53. Tāpat kā attiecībā uz iepriekšējo jautājumu, atbilde uz šiem jautājumiem ir sniegta tikai pakārtoti, jo, manuprāt, uz neto kompensāciju tieši attiecas šīs regulas 4. pantā noteiktais ierobežojums.

54. Uzskatu, ka atbilde uz šiem iesniedzējtiesas jautājumiem daļēji ir viegli secināma no Regulas 2015/751 5. panta paša formulējuma. Lai atlīdzības, tostarp neto kompensāciju, uzskatītu par daļu no starpbanku komisijas maksas, tām ir jābūt līdzvērtīgam mērķim vai ietekmei kā starpbanku komisijas maksai. Turklāt šī analīze ir piemērojama gan četrpusējām maksājumu karšu shēmām, gan trīspusējām maksājumu karšu shēmām ar paplašinājumu, jo šajā pantā tās abas nav nošķirtas.

55. Tādējādi noteiktais kritērijs ir alternatīvs – pietiek, ka saņemtajām atlīdzībām ir vai nu līdzvērtīgs mērķis, vai līdzvērtīga ietekme kā starpbanku komisijas maksai, lai tās uzskatītu par šādu maksu.

56. Atkārtojot Regulas 2015/751 mērķi attiecībā uz noteikumu par ieviesto maksimālo robežvērtību apiešanas aizliegumu, kā tas skaidri norādīts šīs regulas 31. apsvērumā, ir runa par to, ka ir jāizvairās no tā, ka noteikumi par starpbanku komisijas maksām, it īpaši to ierobežojumi, tiktu apieti, izmantojot citas maksu plūsmas, ko saņem izdevēji. Minētās regulas 32. apsvērumā ir piebilsts, ka, pirmkārt, patērētāji parasti nav informēti par maksām, ko tirgotāji maksā par maksājumu instrumentu izmantošanu, un, otrkārt, stimulējoši paņēmieni, ko izmanto izdevēji, piemēram, ceļojumu kuponi, var mudināt patērētājus izmantot maksājumu instrumentus, kuri rada lielas maksas izdevējiem.

57. Līdz ar to starpbanku komisijas maksu ierobežošana tiešā veidā, piemērojot Regulas 2015/751 4. pantu vai izmantojot noteikumu par noteikumu apiešanas aizliegumu, ir vērsta uz to, lai ierobežotu stimulus izmantot noteiktus maksājumu instrumentus. Kā savos jautājumos norāda iesniedzējtiesa, maksājumu karšu shēmas darbību paplašināšana var atbilst šīs regulas 5. pantā minētajam mērķim vai ietekmei.

58. Bažas par to, ka visi veicināšanas pasākumi attiecībā uz maksājumu karšu izdošanu ietilps Regulas 2015/751 4. panta piemērošanas jomā, man šķiet nepamatotas. Lai šis 4. pants būtu piemērojams, jāpastāv, pirmām kārtām, zīmolu koplietošanas partnerībai vai pārstāvniecības līgumam, ar ko ir saistīts veicināšanas pasākums, un, otrām kārtām, darījumam starp šo partneri vai pārstāvi un trīspusējo maksājumu karšu shēmu. Līdz ar to kritērijs attiecībā uz maksājumu karšu shēmas darbību paplašinājumu ir noderīgs kritērijs, lai, katrā gadījumā atsevišķi veicot pārbaudi par situācijām, kuras iesniegtas valsts tiesas izvērtēšanai, pārbaudītu, vai netiek apieti noteikumi.

59. Turpretī kritērijs par ietekmi uz tirgu, kā to būtībā savos apsvērumos piedāvā *Visa*, *KLM* un *Amex*, kuras atsaucas uz nepieciešamību pierādīt tirgus nepilnību, kas līdzvērtīga tai, ko radītu starpbanku komisijas maksas četrpusējā shēmā, nav atbilstīgs. Pielīdzinot trīspusējās maksājumu karšu shēmas ar paplašinājumu četrpusējām maksājumu karšu shēmām attiecībā uz starpbanku

komisijas maksas ierobežošanu, Savienības likumdevējs Regulā 2015/751 ir skaidri izvēlējies pieņemt, ka tirgus nepilnība ir vienāda abos gadījumos, un attiecināt uz tiem objektīvu ierobežojumu, lai novērstu šo tirgus nepilnību.

60. Tādējādi iesaku uz ceturto un piekto prejudiciālo jautājumu atbildēt tā, ka Regulas 2015/751 5. pants jāinterpretē tādējādi, ka, pirmkārt, ikviena saskaņota atlīdzība, tostarp neto kompensācija, kurai ir vai nu līdzvērtīgs mērķis, vai līdzvērtīga ietekme kā starpbanku komisijas maksai un kuru zīmolu koplietošanas partneris saņem no maksājumu karšu shēmas, pieņēmēja vai jebkura cita starpnieka saistībā ar maksājumu darījumiem vai saistītām darbībām, ir uzskatāma par daļu no starpbanku komisijas maksas un, otrkārt, kritērijs attiecībā uz maksājumu karšu shēmas darbību paplašinājumu ir atbilstīgs, lai vērtētu šo līdzvērtīgo mērķi vai ietekmi.

E. Par sesto prejudiciālo jautājumu

61. Ar sesto jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Regulas 2015/751 2. panta 11) punkts jāinterpretē tādējādi, ka apkalpošanas maksu, ko samaksājis zīmolu koplietošanas partneris, kurš rīkojas kā tirgotājs, kas izmanto trīspusējās maksājumu karšu shēmas pakalpojumus, drīkst atskaitīt no maksājumiem, rabatiem vai stimuliem, ko šis zīmolu koplietošanas partneris saņēmis no šīs shēmas saistībā ar kartei piesaistītu maksājumu darījumiem vai ar to saistītām darbībām.

62. Regulas 2015/751 2. panta 11) punktā "neto kompensācija" ir definēta, ņemot vērā "tirgotāju apkalpošanas maksas" definīciju, kas sniegta šīs regulas 2. panta 12) punktā. Šī apkalpošanas maksa ir definēta kā maksa, ko maksājuma saņēmējs maksā pieņēmējam par kartēm piesaistītiem maksājumu darījumiem.

63. Grūtības rada apstāklis, ka, pirmkārt, trīspusējā maksājumu karšu shēmā pieņēmēja un izdevēja funkcijas nodrošina viena un tā pati struktūra, proti, shēma, un, otrkārt, zīmolu koplietošanas partneris, kas jāuzskata par izdevēju, lai būtu iespējams piemērot starpbanku komisijas maksas maksimālo robežvērtību, var būt arī saņēmējs, proti, tirgotājs, kas izmanto shēmas pakalpojumus.

64. Tomēr, kā norāda Komisija, *MasterCard*, *Visa* un *ACM*, uz šo jautājumu jāsniedz noraidoša atbilde. Apkalpošanas maksa, ko samaksājis zīmolu koplietošanas partneris, nav saistīta ar partnerību, kas noslēgta ar maksājumu karšu shēmu, jo tā varētu tikt samaksāta arī citā maksājumu karšu shēmā. Turpretī, iekļaujot šo maksu neto kompensācijas aprēķinā, lai to atskaitītu, tiktu pastiprināts stimuls zīmolu koplietošanas partnerim attīstīt maksājumu karšu shēmas darbību, un tas ir pretrunā Regulas 2015/751 mērķiem [21].

65. Līdz ar to iesaku atbildēt uz sesto prejudiciālo jautājumu tā, ka Regulas 2015/751 2. panta 11) punkts jāinterpretē tādējādi, ka tirgotāju apkalpošanas maksu nedrīkst atskaitīt no maksājumiem, rabatiem un stimuliem, ko saņem tirgotājs kā zīmolu koplietošanas partneris no trīspusējas maksājumu karšu shēmas ar zīmolu koplietošanas paplašinājumu saistībā ar kartei piesaistītu maksājumu darījumiem vai ar to saistītām darbībām.

[21] Turklāt Revīzijas palāta ir atradusi trīs pētījumus, kuri liek domāt, ka apkalpošanas maksa, kas nav starpbanku komisijas maksa, nav nebūtiska vai pat ka šī pirmā maksa ir pieaugusi, kamēr attiecībā uz otro ir noteikta maksimālā robežvērtība (skat. šo secinājumu 3. zemsvītras piezīmē minēto īpašo ziņojumu, II pielikums un 9. attēls).

F. Par septīto prejudiciālo jautājumu

66. Iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai Regulas 2015/751 2. panta 11) punkts jāinterpretē tādējādi, ka ar to no kopējās summas, ko zīmolu koplietošanas partneris saņem no maksājumu karšu shēmas, neto kompensācijas aprēķinā ļauj atskaitīt ne tikai zīmolu koplietošanas partnera samaksātās monetārās atlīdzības, bet arī zīmolu koplietošanas partnera pakalpojuma izmaksas vai ekonomisko vērtību. Iesniedzējtiesa vaicā, kādi attiecīgā gadījumā ir šīs vērtības aprēķināšanas kritēriji.

67. Jāatgādina, ka vispirms iesniedzējtiesai būs jāpierāda, ka aplūkojamie pakalpojumi attiecas uz kartei piesaistītiem maksājumu darījumiem vai ar to saistītām darbībām.

68. "Neto kompensācijas" definīcijā ir minēta tikai to maksājumu, rabatu un stimulu kopējā neto summa, ko izdevējs saņēmis no maksājumu karšu shēmas. Tādējādi jēdzieniem "maksājums", "rabats" un "stimuls" jābūt tiem pašiem gan attiecībā uz summām, ko saņēmis izdevējs vai zīmolu koplietošanas partneris, gan uz tām, kuras tas samaksājis shēmai un kuras jāatskaita no šīm saņemtajām summām.

69. Atsaucoties gan uz plašu, gan šauru šo jēdzienu interpretāciju, lietas dalībnieki un ieinteresētās personas izvirza starpbanku komisijas maksas ierobežojuma apiešanas risku. Pirmie (*KLM* un *Amex*) norāda – ja neto kompensācijas aprēķinā netiktu ņemti vērā pakalpojumi, tas liktu pusēm izmantot šādu stimulējošu mehānismu, lai apietu šo ierobežojumu par labu izdevējiem. Savukārt otrās (*Visa* un *ACM*) uzskata, ka jāņem vērā tikai monetārie maksājumi, kas ir objektīvi pārbaudāma vērtība, savukārt pakalpojumu vērtību var mākslīgi palielināt, lai samazinātu neto kompensācijas apmēru un tātad neievērotu starpbanku komisijas maksas maksimālo robežvērtību.

70. Vēlēšanās panākt vienkārši piemērojamu noteikumu, izmantojot tādu interpretāciju, kurā neto kompensācijā ir iekļauti tikai monetāri maksājumi, ir saprotama. Tā tiesas sēdē *ACM* piekrita, ka tai ir ārkārtīgi grūti un laikietilpīgi pārbaudīt, vai ir ievērota maksimālā robežvērtība, nemonetāru pakalpojumu gadījumā. Šo interpretāciju pastiprina tas, ka Regulas 2015/751 31. apsvēruma trešajā teikumā ir izmantots vārds "maksas [komisijas maksas]", lai norādītu, kas jāatskaita no to maksājumu vai stimulu kopējās summas, kuru izdevējs ir saņēmis no maksājumu karšu shēmas. Ar šo terminu atsaucas nevis uz pakalpojumu, bet uz monetāru maksājumu.

71. Tomēr ar šādu interpretāciju tiktu ierobežota Regulas 2015/751 4. panta piemērošanas joma. Manuprāt, tā pati jēdzienu "maksājumi", "rabati" un "stimuli" interpretācija ir jāizmanto gan to maksājumu aprēķināšanai, kurus pieņēmējs veic izdevējam, gan pretējā virzienā. Līdz ar to, ja neto kompensācijas aprēķinā tiktu ņemti vērā tikai monetārie maksājumi, visi citi atlīdzību veidi, piemēram, pakalpojumi, būtu jāiekļauj šīs regulas 5. panta piemērošanas jomā un tie būtu jāierobežo vienīgi gadījumā, ja tiem būtu līdzvērtīga ietekme vai mērķis kā starpbanku komisijas maksai.

72. Tomēr uzskatu, ka šī šķietamā vienkāršība ir pretrunā Regulas 2015/751 tekstam, jo "neto kompensācijas" definīcijā ir minēti vispārīgi stimuli un no tā nav iespējams secināt, ka tie ierobežoti attiektos tikai uz monetāriem stimuliem. Turklāt tas būtu pretrunā šīs regulas mērķim ierobežot izmaksas maksājumiem ar karti. Ja tādi pakalpojumi kā "*miles*" piešķiršana, pastāvot iespējai šīs "*miles*" iemainīt pret lidmašīnu biļetēm, netiktu integrēti neto kompensācijā, tā tiktu sekmēta šāda stimulējošu darbību attīstība. Turklāt būtu sarežģītāk pierādīt, ka pastāv līdzvērtīgs

mērķis vai ietekme kā starpbanku komisijas maksai. Līdz ar to minētās regulas 4. panta noteikuma vienkāršība nozīmētu lielākas grūtības īstenot tās pašas regulas 5. pantu, jo būtu vienlaikus jāpierāda šo pakalpojumu vērtība un to līdzvērtīgā ietekme vai mērķis.

73. Faktiski lietas dalībnieku un ieinteresēto personu atšķirīgais vērtējums skar to, kā novērtēt nemonetāros pakalpojumus, lai izvairītos no jebkāda riska, ka tiktu apieta ar Regulu 2015/751 ieviestā maksimālā robežvērtība. Izmantotajai vērtībai jābūt reālajai ekonomiskajai vērtībai, nevis līgumiskajai vērtībai, ko noteikušas puses. Tādējādi iesniedzējtiesai būs jāaprēķina šī vērtība, ņemot vērā lietas materiālus un ņemot vērā mērķi ierobežot izmaksas darījumiem ar maksājumu kartēm.

74. Līdz ar to iesaku uz septīto prejudiciālo jautājumu atbildēt tā, ka Regulas 2015/751 2. panta 11) punkts jāinterpretē tādējādi, ka neto kompensācijas aprēķinā no atlīdzībām, ko zīmolu koplietošanas partneris saņēmis no trīspusējās maksājumu karšu shēmas, var atskaitīt ne tikai monetārās atlīdzības, bet arī pakalpojumus, kuri jānovērtē katrā gadījumā atsevišķi, ņemot vērā to reālo ekonomisko vērtību, ko zīmolu koplietošanas partneris pievieno trīspusējai maksājumu karšu shēmai.

V. Secinājumi

75. Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, ierosinu Tiesai uz *College van Beroep voor het bedrijfsleven* (Administratīvā sociālekonomisko lietu apelācijas tiesa, Nīderlande) uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem atbildēt šādi:

1) Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2015/751 (2015. gada 29. aprīlis) par starpbanku komisijas maksām, ko piemēro kartēm piesaistītiem maksājumu darījumiem, 2. panta 11) punkts, to skatot kopsakarā ar šīs regulas 1. panta 5. punktu,

   jāinterpretē tādējādi, ka

   neto kompensācija atbilst to maksājumu, rabatu vai stimulu neto summai, ko saņēmis zīmolu koplietošanas partneris it īpaši no trīspusējās maksājumu karšu shēmas ar zīmolu koplietošanas paplašinājumu, pat ja šis zīmolu koplietošanas partneris nav izdevējs.

2) Regulas 2015/751 4. pants, to skatot kopsakarā ar šīs regulas 2. panta 10) punkta otro teikumu,

   jāinterpretē tādējādi, ka

   neto kompensācija tieši ietilpst šā 4. panta piemērošanas jomā.

3) Regulas 2015/751 5. pants

   jāinterpretē tādējādi, ka

   – tā piemērošanas jomā ietilpst atlīdzības, tostarp neto kompensācija, ko saņēmis zīmolu koplietošanas partneris, pat ja viņš nav izdevējs;

   – pirmkārt, ikviena saskaņota atlīdzība, tostarp neto kompensācija, kurai ir vai nu līdzvērtīgs mērķis, vai līdzvērtīga ietekme kā starpbanku komisijas maksai un kuru zīmolu koplietošanas partneris saņem no maksājumu karšu shēmas, pieņēmēja vai jebkura cita starpnieka saistībā ar kartēm piesaistītiem maksājumu darījumiem vai saistītām darbībām,

ir uzskatāma par daļu no starpbanku komisijas maksas un, otrkārt, kritērijs attiecībā uz maksājumu karšu shēmas darbību paplašinājumu ir atbilstīgs, lai vērtētu šo līdzvērtīgo mērķi vai ietekmi.

4) Regulas 2015/751 2. panta 11) punkts

jāinterpretē tādējādi, ka

– tirgotāju apkalpošanas maksu nedrīkst atskaitīt no maksājumiem, rabatiem un stimuliem, ko saņem tirgotājs kā zīmolu koplietošanas partneris no trīspusējas maksājumu karšu shēmas ar zīmolu koplietošanas paplašinājumu saistībā ar kartei piesaistītu maksājumu darījumiem vai ar to saistītām darbībām;

– neto kompensācijas aprēķinā no atlīdzībām, ko zīmolu koplietošanas partneris saņēmis no trīspusējās maksājumu karšu shēmas, var atskaitīt ne tikai monetārās atlīdzības, bet arī pakalpojumus, kuri jānovērtē katrā gadījumā atsevišķi, ņemot vērā to reālo ekonomisko vērtību, ko zīmolu koplietošanas partneris pievieno trīspusējai maksājumu karšu shēmai.